

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako se kupi zemljišče v dobri meri na javni dražbi, pridobi se lastninsko pravico, čeravno zemljišče uživa drug.

Vinko V. tožil je pri m. d. okrajnem sodišču v C. Rezo M. in druge solastnike posestva vlož. šte. 181 d. o. Za logom. Zahteval je, da pripoznajo tudi njemu solastninsko pravico do tega posestva gledé osemindvajsetega dela, in da mu prepustijo osemindvajseti del vsega užitka od tega posestva. Opiral je svojo tožbo v prvi vrsti na to, da je v dobri veri in zaupajoč javni zemljiški knjigi pôtem javne eksekutivne dražbe kupil osemindvajseti del tega posestva in da je kot lastnik osemindvajsetega dela tega posestva že tudi vpisan v javni zemljiški knjigi. Tožbi de praes. 3. januarija 1894, šte. 110 je za m. d. okrajno sodišče v C. ugodilo z razsodbo z dne 26. novembra 1895, šte. 18.342, zavrnilo jo je samo gledé tožencev Alojzije P., Marije H., Antona P., Franceta P., Franceta H., Janeza H. in Cecilije H.

Razlogi.

Tožnik zahteva pripoznanje svoje solastninske pravice do 1/28 zemljišča vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom, ter se opira na to, da mu toženci odrekajo solastninsko pravico, akoprav je pri tem posestvu v zemljiški knjigi kot solastnik do osemindvajsetega dela vpisan. Toženci so se ločili v tri skupine. Prva skupina (Reza M., Lovro F. in Martin H.) se je podvrgla tožbi, protivi se pa zahtevi, da bi morala povrniti pravdne stroške, češ, da ni odrekala tožniku zahtevane pravice. Druga skupina (Alojzija P. in Marija H.) vgovarja 1.) da tožniku manjka proti njima pasivne legitimacije, 2.) da tožnik ne more zahtevati pravdnih stroškov, ker mu nista ničesar branili. Tretja skupina obsega vse ostale tožence, akoprav sta izrecno odgovarjala le France U. in Blaž H., katerima se je kot sopravdnica pridružila Marija B. To sledi iz določila dvornega dekreta z dne 4. septembra 1801, šte. 535. zb. j. z. in z dne 5. marca 1847, šte. 1042. zb. j. z., v zmislu katerih se domneva, da se toženci, ki ne odgovarjajo na tožbo, strinjajo z ovim, ki odgovarja. Vender more to veljati le gledé drugih sotožencev razun

Antona in Franceta P., Franceta, Janeza in Cecilije H. Ti se morajo prištevati drugi skupini, akoprav niso dali odgovora, ker so vsi ti toženci kot dediči po Mariji H. v enakih razmerah. Kakor trdi tožnik brez vgovora in kakor kaže priloženi zemljiškoknjžni izpisek je stanje zemljiške knjige gledé lastninske pravice do posestva vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom sledeče: Kot lastniki so vknjiženi Reza M. $1/14$; Alojzij T. in Alojzija T. (kot pravna naslednika Franceta in Marije M.) vsak do $1/28$, skupaj do $1/14$; Anton T. do $1/14$; Anton F. (naslednik Blaža F.) do $1/14$; Andrej D. do $1/14$; Antonija H. kot pravna naslednica Filipa in Apolonije H.) do $1/14$; Reza P. do $1/14$; Vinko in Marija R. (kot pravna naslednika Jerneja in Marije B.), vsak do $1/28$, skupaj do $1/14$; France in Reza U. (kot pravna naslednika Jurija U.) vsak do $1/28$, skupaj do $1/14$; Blaž in Marija H., vsak do $1/28$, skupaj do $1/14$; Miha S. do $1/14$; Jera D. do $1/14$; France L. in njegova druga soproga Marija L., rojena T., vsak do $1/56$, skupaj do $1/28$, in Marija L., rojena K., prva žena Franceta L., do $1/28$, vsi trije torej do $1/14$; Martin H. (pravni naslednik Marije H.) do $1/28$ in tožnik Vinko H. do zadnje $1/28$, ta dva skupaj torej do zadnje $1/14$. Vinko V. kupil je svoj delež leta 1893. pōtem eksekutivne dražbe v pravdni stvari dra. St. proti Ani K., ki je bila poprej lastnica tega deleža. Ana H. je pridobila svojo solastninsko pravico od svojega moža Martina H., ki ji je kot nekdanji solastnik do $1/14$ odstopil polovico svojega deleža, torej $1/28$. Omeniti se mora še sledeče: Nekatero izmed navedenih oseb so že umrle, in sicer Marija H. Njeni dediči so: Alojzija, Anton in France P., Marija, France, Janez in Cecilija H. Vso zapuščino Marije H. pa je prevzel njen vdovec Blaž H. Njemu se je prisodila tudi solastninska pravica Marije H. do $1/28$ posestva vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom proti temu, da vsakemu otroku izplača materino dedščino v znesku 177 gl. 10 kr. Umrta je še tudi Jera D. Njena zapuščina se je s prisojilom z dne 6. julija 1892, šte. 11.157 prisodila njenemu sinu in edinemu dediču Francetu D., kateremu se je namesto nje tudi dostavil tožbeni odlok. Dalje je umrta prva soproga Franceta L., namreč Marija L., rojena K. Po tožnikovi, od strani tožencev ne zanikani trditvi se je s prisojilom z dne 4. junija 1893, šte. 9110 Francetu L. dovolilo, da se sme tudi pri Mariji L., rojeni K., lastnem deležu posestva vlož. šte. 181 dav. obč. za Za logom za

njega vpisati lastninska pravica. Vincenc V. tožuje sedaj na pripoznanje svoje solastninske pravice one osebe, ki so se poprej navedle, med njimi tudi že navedene dediče po Mariji H., Mihaela S., Jero D., oziroma njenega dediča Franceta D., Franceta L., Marijo L., rojeno T., in Martina H. Razun tega pa je vložil Vincenc V. tožbo tudi proti štirim osebam, katere se ne najdejo kot solastniki v zemljiški knjigi gledé posestva vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom. Ti toženci so: 1. Valentin V., 2. Marjeta V., 3. Vincenc D., 4. Marija D. Solastninska pravica do zemljišča vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom je bila namreč prav za prav združena s posestjo 14 zemljišč, in sicer onih pod vlož. šte. 168, 169, 170, 172, 176, 180, 182, 183, 191, 192, 195, 199, 204 in 369 kat. obč. Za logom. Pri navedenih posestvih se je tudi zaznamovalo, da je s posestjo taistih združena solastninska pravica do $1/14$ vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom. Vse to je pri tem sodišču znano, ker se razvidi iz javne zemljiške knjige. Pri zemljišču vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom se pa je sprva solastninska pravica vknjižila v prid tistim osebam, ki so bile za časa napravljanja nove zemljiške knjige lastniki navedenih vpravičenih zemljišč. Pozneje se je deloma solastninska pravica v prid pravnim naslednikom prepisala le pri zemljišču vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom brez ozira na to, kar se je zgodilo s tistimi zemljišči, s katerimi je bila ta pravica združena, deloma so pa vpravičena posestva prešla v lastnino drugih oseb, ne da se je ta prenos lastninske pravice tudi vknjižil pri vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom. Vsled tega se zdaj zemljeknjižno stanje gledé nekaterih vpravičenih zemljišč ne ujema z zemljeknjižnim stanjem gledé posestva vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom, in sicer: 1.) pri zemljišču vlož. šte. 170 kat. obč. Za logom je Blaž H. kot edini lastnik vknjižen, med tem ko sta pri vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom še zmirom Blaž in Marija H. vknjižena kot solastnika do $1/28$, skupaj do $1/14$; 2.) pri zemljišču vlož. šte. 180 kat. obč. Za logom sta vknjižena kot solastnika do polovice Valentin in Marjeta V., med tem, ko je pri vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom še zmirom kot solastnik do $1/14$ vknjižen njijin prednik Miha S.; 3.) pri vlož. šte. 204 kat. obč. Za logom sta vknjižena kot solastnika kupca Vincenc in Marija D., med tem, ko je pri vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom še vedno kot solastnica do $1/14$ vknjižena prodajalka Jera D.;

4.) pri vlož. šte. 168 kat. obč. Za logom sta vknjižena kot solastnika do polovice France in Marija L., rojena T., med tem, ko so pri vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom vknjiženi France L. kot solastnik do $\frac{1}{56}$, Marija L., rojena K., kot solastnica $\frac{1}{28}$ in Marija L., rojena T., kot solastnica do $\frac{1}{56}$; 5.) pri vlož. šte. 369 kat. obč. Za logom sta vknjižena kot solastnika do polovice Peter B. in Vincenc V., pri vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom pa kot solastnika do $\frac{1}{28}$ Martin H. in Vincenc V. Zaradi tega tožuje Vincenc V. razun Mihaela S. tudi Valentina in Marjeto V. in zraven Jere, oziroma Franceta D. tudi Vincenca in Marijo D., misleč, da mora to storiti iz previdnosti in da ni njegova naloga rešiti vprašanje, kdo izmed navedenih oseb je pravi solastnik posestva vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom. (Mimo gredé se naj tukaj omeni, da bi bil po tem stališču moral tožnik tudi tožiti Petra B., česar pa ni storil. To je pa seveda le tožnikova stvar.) Vse te razmere, katere so se dozdej razložile so važne za rešitev gledé prašanja o pasivni legitimaciji. Prej, ko se pa to prašanje preiskuje, omeniti se še mora, da si Marija B. svoji solastninsko pravico do one $\frac{1}{28}$ od posestva vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom, katero Vincenc V. tirja in pravico do one $\frac{1}{28}$, gledé katere je Martin H. kot solastnik vknjižen. Marija B. je tudi tožila Martina H. s tožbo de pr. 23. avgusta 1894. šte. 13.868, na dovolitev vknjižbe lastninske pravice gledé $\frac{1}{28}$ do zemljišča vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom. Vender le Vincenc V. ne tožuje tudi Marije B., akoravno so oni toženci, ki so se lotili pravde, ravno zaradi tega tožniku odrekli solastninsko pravico, ker mislijo, da pripada pravica le Mariji B., in čeprav solastniki le Mariji B. privolijo hasnovanje in užitek skupnega zemljišča. Prepis zadene torej prav za prav le Vincenca V. in Marijo B., in prvo prašanje je, ali pristoji sporna pravica Mariji B. ali Vincencu V. To prašanje bi se ne bilo moglo rešiti v tej pravdi, ako ne bi bila Marija B. prostovoljno pristopila tej pravdi kot sopravdnica. Ta pristop je popolnoma zakonit in dopusten. Gledé sotožencev: Alojzije, Antona, Frančiške P., Marije, Franceta, Janeza in ned. Cecilije H. manjka zares pasivna legitimacija. Ti toženci so sicer dediči umrle H., katera je še zdaj pri zemljišči vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom kot solastnica do $\frac{1}{28}$ vknjižena, kakor se je pa že preje povedalo, je zapustničin vdovec Blaž H. celo zapuščino prevzel, in se mu je tudi prisodila Marije

H. 1/28 zemljišča vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom. Vrh tega se je tudi pri polovici, spadajoči v zapuščino, gledé posestva pod vlož. šte. 170 kat. obč. Za logom, pri katerem je solastninska pravica do 1/14 posestva pod vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom zaznamovana, vknjižila lastninska pravica v korist Blaža H., dvombe ne more torej biti, da je Blaž H. gledé dotične 1/28 pravni naslednik Marije H., ne pa gori navedeni dediči. Prisojilno pismo se je že davno izdalo, in zapuščinska razprava je končana. Tožnik tudi ne trdi, da so imenovani dediči v posesti te solastninske pravice, ali pa, da imajo zemljo v svoji oblasti; tudi v tem oziru manjka pasivna legitimacija. Zavaljo tega ni bila vpravičena tožba proti tem osebam, in se je taista vsled tega gledé teh sotožencev zavrnila. Drugi toženci pa so v javni knjigi kot solastniki vpisani, bodisi neposredno pri vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom, bodisi (kakor Valentin in Marjeta V. in Vincenc in Marija D.) posredno, ker so lastniki tistih zemljišč, pri katerih je zaznamovano, da je z njimi združena solastninska pravica do 1/14 zemljišča vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom. Ta razsodba nima naloge, prašanje reševati, ali so Miha S. ali Valentin in Marjeta V., oziroma France D. ali Vincenc in Marija D. pravi solastniki zemljišča vlož. šte. 181 kat. obč. Za logom. Tožnik je bil vpravičen, vse te osebe tožiti ter istim na voljo pustiti, vgovarjati, da niso lastniki, ali ne. Tega pa ni storil nobeden izmed sotožencev, razun že preje imenovanih. Sodišče zatorej nima povoda preiskovati to prašanje. Toženci, ki so se lotili pravde, stojé, kakor že rečeno, na tem stališču: Oni se prepirne 1/28 posestva vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom ne lastijo, ampak oni hočejo ta delež le dati Mariji B. Zavaljo tega odrekajo tudi toženci tožniku to pravico, kakor sami priznajo, to pa tudi zadostuje za pasivno legitimacijo. Z ozirom na to izjavo ni treba preiskovati, ali vsi toženci posedujejo in hasnujejo prepirno zemljo, ker je zadosti, da tožniku zabranjujejo užitek. Toženci mislijo, da prepirna solastninska pravica ne gre tožniku, ampak Mariji B. Po njihovi trditvi je namreč Marija B. kupila s skupno pogodbo z dne 20. novembra 1875. l. od Martina in Marije H. zemljišči vlož. šte. 200 in 201 kat. obč. Za logom z vsemi pravicami in dolžnostmi, kakor sta le-ta do takrat ti zemljišči posedovala in hasnovala, ter posedovati in hasnovati pravico imela. Tem pravicam je pa baje pripadala tudi pravica do 1/14 zemljišča vlož. šte. 181 kat.

obč. Za logom. Marija B. je baje tudi takoj, ko je prevzela navedeni zemljišči, začela izvrševati in uporabljati vse pravice gledé skupnega pašnika, in je dobila pred dvema letoma pri razdelitvi razun parcele šte. 1469, ki jo je že popred obdelala, še kos pašnika, obsegajoč okoli 100 kv. sežnje. Pravica do 1/14 pašnika vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom je bila baje od nekđaj pritiklina zemljišča vlož. šte. 200 in 201 kat. obč. Za logom, in s tema zemljiščema nerazločljivo zvezana. Pašnik vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom prej ni bil predmet nobene zemljiške knjige; še le ko so se l. 1878. urejevale zemljiške knjige, se je tudi za ta pašnik ustvaril vložek pod šte. 181 dav. obč. Za logom. Pri tej priliki se je tudi baje vrinila pomota tako, da se je edna štirnajstinka pripisala posestvu pod vlož. šte. 369 dav. obč. Za logom, katero zemljišče (kočo z malo njivo) sta si Martin in Marija H. pri prodaji pridržala. Toženci trdijo, da se je le po pomoti pri urejevanju nove zemljiške knjige solastninska pravica do 1/14 vlož. 181 dav. obč. Za logom pripisala k posestvu pod vlož. šte. 369 dav. obč. Za logom, med tem, ko je v resnici bila zvezana s posestvom Marije B. vlož. št. 200 in 201 dav. obč. Za logom. Pa vse to ne more biti odločilno za predležčo pravdno zadevo. Po §-u 6. zakona z dne 25. julija 1871, šte. 96. drž. zak. se po preteku tam omenjenega ediktalnega časa vpisi v novo zemljiško knjigo ne morejo več izpodbijati nasproti tistim osebam, ki so na podlagi teh vpisov v dobri veri pridobili, kake pravice. Vincenc V. in tudi Ana H. sta prepirno 1/28 posestvo vlož. šte. 181 d. obč. Za logom po preteku tega časa (30. junija 1883) pridobila, in ker se tožnik sklicuje, da se je to zgodilo v dobri veri, ker se je zanesel on (oziroma Ana H.) na javno knjigo, se ne morejo toženci opirati na dozdevno izvenknjižno pravico Marije B., dokler ne dokažejo, da sta bila Vincenc V. in tudi njegova prednica Ana H. v slabi veri. Znano je namreč, da »mala fides superveniens non nocet«; zaradi tega tudi zadostuje, ako je bila le Ana H. v dobri veri. Toženci so poskusili dokazovati, da je Vincencu V., prej ko je dotično solastninsko pravico po dražbi kupil, bilo znano, da ne pripada k zemljišču vlož. šte. 369 dav. obč. Za logom taka pravica do pašnika vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom, ker je baje pred dražbo na licu mesta to izvedel. V dokaz tega so se toženci sklicevali na priče; ta dokaz se pa jim ni posrečil, ker le ena zavržna priča potrdila je nekaj tacega, ne gledé na na-

sprotnikove priče. Na glavno prisego, ki so jo toženci tožniku v tej okolščini naložili, se ne sme spoznati, ne sicer iz ozira na § 207. obč. sod. r., marveč iz drugega vzroka. Mala fides se ne da neposredno dokazati; treba je dokazovanja takih dejanj, izjav, sploh takih dogodkov, iz katerih se da sklepati, da si je bila stranka svesta protislovja med zemljiškoknjižnim stanjem in dejanskimi razmerami. Za presojo okolnosti pa ni vse jedno, na kak način se je tožniku baje povedalo, da ne spada k zemljišču vlož. št. 369 obč. Za logom pravica do pašnika, kdo je to rekel, in kje, kaj se je govorilo, ali je bilo to po okolnostih verjetno itd. Ako se pomisli, da se je v cenilnem zapisniku z dne 16. januarja 1891, št. 720 prepirna solastninska pravica cenila kot del zemljišča vl. št. 369. dav. obč. Za logom, ne da bi se bilo zaznamovalo v tem zapisniku, da je ta pravica sporna; ako se pomisli, da je Vincenc V. kupil to pravico na podlagi tega zapisnika po javni dražbi; da je nadalje videl, da v teku 11 let nihče ni izpodbijal dotične pravice Ane H. po tožbi, se vendar ne more zahtevati, da bi bil Vincenc V. vsakemu človeku, kateremu si bodi, verjel, ako mu je kaj pripovedoval o dotični zadevi. Vincenc V. se je smel zanesti na javno knjigo in na cenilni zapisnik, dokler ni na verjeten način izvedel, da se je tukaj vrinila pomota; gola trditev Amalije H., ki jo je storila proti tožniku, da ne pripada pravica do pašnika k zemljišču vlož. št. 369 kat. obč. Za logom ne zadostuje. Drugače bi morda bilo, ko bi bil Vincenc V., prej ko je zemljo na dražbi kupil, izvedel, da ne Martin H., oziroma Ana H., ampak Marija B. hasnuje in poseduje sporni delež pašnika, da je zaradi spornega pašnika teklo že več pravn, da je Martin H. izgubil pravde itd. Dokaza za to pa toženci niso ponujali. Gotovo pa nikačor ni, da je Vincenc V. za te prejšnje pravde in njihov izid vedel; kakor toženci pripoznajo, ni bil niti njihov sosed. Da je pa bila tudi Ana H. v slabi veri, ko je pridobila sporni delež pašnika, tega toženci še trditi niso. Tožnik je torej pridobil solastninsko pravico do 1/28 vl. št. 181 kat. obč. Za logom po javni dražbi; on je vknjižen kot solastnik do polovice zemljišča vlož. št. 369 kat. obč. Za logom in do 1/28 vlož. št. 181 kat. obč. Za logom. Ta pravica se ne sme zdaj več izpodbijati, ker je čas v zmislu §-a 6. zakona z dne 25. julija 1871, št. 96. dež. zak. že pretekkel, in ker ni dokazano, da je bil tožnik pri dražbi v slabi veri; ker se slednjič še trdilo

ni, da je bila Ana H. v slabi veri. Toženci so zatorej dolžni pripoznati, da je Vincenc V. glede osemindvajsetinke solastnik posestva vlož. šte. 181 dav. obč. Za logom, in da mu pristoji vsled tega osemindvajseti delež vsakega užitka tega posestva ter se je moralo spoznati po tožbenem zahtevku. Toženci, ki so se lotili pravde, so se morali po §-u 24. zakona z dne 16. maja 1874, šte. 69 drž. zak., ker so pravdo izgubili, obsoditi, da tožniku plačajo vse pravdne stroške, razun tistih, kateri se samo tičejo dedičev po Mariji H. Toženci, ki so se podvrgli tožbi, so se le obsodili v tožbene stroške; te stroške morajo pa vendar že zaradi tega plačati, ker se je po priznanju tožencev pri razdelitvi pašnika tožnik popolnoma izključil, tako, da je moral tožiti tudi te tožence. Nasprotno pa mora tožnik Alojziji P. in Mariji H. sodne stroške povrniti. Celo posebno stališče ima v tej pravdi Martin H., zaradi tega se je gledé tistega sotoženca, kar se tiče stroškov, drugače razsodilo kakor gledé Reze M. in Lorenca F., akoravno so se vsi ti trije toženci tožbi podvrgli. Martinu H. namreč odrekajo drugi solastniki tudi solastninsko pravico in sicer iz ravno istega vzroka, kakor Vincencu V. Martin H. je izjavil, da tožniku ničesar ne brani, in tožnik gledé tega sotoženca ni dokazal svoje trditve, da mu ta ne dovoli deleža gledé užitka skupnega posestva; gledé tega toženca se torej ne more reči, da je on Vincenca V. pri razdelitvi pašnika izključil, ker ni dokazano, da se je vdeležil te razdelitve, katera se je po trditvi tožencev le vršila med drugimi solastniki. Martin H. je torej le dolžen pripoznati tožnikovo pravico, ne pa dolžen, plačati stroškov.

Proti tej razsodbi pritožili ste se obe stranki; tožnik, ker se mu niso stroški priznali proti vsem tožencem in je bil on obsojen, da povrne Alojziji P. in Mariji H. njijine stroške, toženci pa (tretja skupina) gledé izreka o glavni stvari sami.

Višje deželno sodišče v Gradcu je z razsodbo z dne 29. januarija 1896, št. 616 potrdilo razsodbo prvega sodnika gledé izreka o stvari sami in o stroških z ozirom na zakonite in vsestransko vtemeljene razloge taistega.

Dr. Juro Hrašovec.

b) Slučaj fidejkomisarske nadomestitve. — Razlaga oporočine določbe, ki ustanavlja fidejkomisarsko nadomestitev.

S tožbo z dne 9. junija 1894, števil. 3992 zahtevale so tožnice Avg. bar. M. pl. M., roj. P. E., M. A. pl. P. E. in M. bar. pl. H. H., roj. pl. P. E., sodno priznane dedinje po rajni svoji materi M., udovi pl. P., roj. C., zastopane po odvetniku dru. F., zoper F. in L., mejna grofa M. pok. Fr., zastopanima po odvetniku dru. Sch. in zoper Fr. in V. pl. Gr., zastopanima po odvetniku dru. G., da se tako-le razsodi:

»1.) pokojni M., udovi pl. P., roj. C., materi tožnic, odnosno njeni zapuščini gre vsa vsota 40.000 gld. s pripadki vred, volilo namreč, razpoloženo po rajni M. pl. C., roj. C., v enajstem členu njene oporoke z dne 5. oktobra 1864. leta in temu dosledno

2.) tožnice, sodno priznane dedinje rajne svoje matere M., udove pl. P., roj. C., so vpravičene, prenesti na ime imenovane svoje matere glavnico dvajset tisoč goldinarjev s pripadki vred, vknjiženo z zastavno pravico vsled odloka z dne 27. avgusta 1890, števil. 6104 na zemljišče, nahajajoče se v zemljiški knjigi Tržaški pod tab. števil. 160 in glavnico drugih dvajset tisoč goldinarjev, vknjiženih z zastavno pravico vsled odloka z dne 25. aprila 1888, števil. 2907 na nepremičnini, ležeči na Vardali v Tržaškem obmestju pod tab. števil. 722. ter izbrisati vtesnitev fidejkomisarske nadomestitve, zaznamovane pri obedveh hipotekarnih tirjatvah v zmislu čl. 11. oporoke rajne M. pl. C., roj. pl. C., z dne 5. oktobra 1864. l.

Z razsodbo z dne 22. maja 1895, števil. 2843 ugodilo je deželno sodišče Tržaško navedenemu zahtevku le deloma, izrekši namreč, da gre zapuščini rajne M. udove pl. P., roj. C., tožničine prednice, samo ena četrtnina od vkupnega volila štirideset-tisoč goldinarjev in da morejo temu dosledno prenesti tožnice na to zapuščino samo eno četrtnino omenjenega volila, pa jih je ob enem obsodilo v povračilo pravnih stroškov.

Razlogi:

Slovom čl. 11. svoje oporoke z dne 5. aprila 1864. leta odredila je M. udova pl. P., roj. C., to-le: »Istotako zapuščam naslovom volila vsakemu svojih nečakov Josipu in Ivanu, sinoma rajnega Josipa Ignacija K. štirideset tisoč goldinarjev od vknjiženih svojih

tirjatev, ali da ne bode smel nobeden od njiju odtujiti več kakor dvajset tisoč goldinarjev od tega volila bodisi za živa, bodisi na slučaj smrti. Imela bosta torej onadva dolžnost prenesti, in sicer vsak od njiju, dvajset tisoč na zakonske svoje otroke, in ako bi teh ne bilo, pa drug na družega, ako bi pa jednega od njiju nestalo, na zakonske njegove otroke in ako bi teh ne bilo, pa na štiri moje dediče, katere pozneje imenujem. Ako bi se tako osredotočila v enem ali drugem imenovanih obeh bratov Josipa in Ivana Kr. od vsacega od njiju vsota dvajset tisoč goldinarjev, obremenjenih s fidejkomisarsko nadomestitvo, bode imel le-ta dolžnost, da prenese po smrti svoji obe vsoti po dvajset tisoč goldinarjev na zakonske svoje otroke, in ako bi teh ne bilo, da ju prenese pa na vse štiri moje naslednike, katere pozneje imenujem, na enake delove. Ker sta umrla oba brata Josip in Ivan Kr., prvi dne 10. maja 1884 l. drugi pa 24. septembra 1893. l., ker nista ostavila za seboj ni prvi ni drugi zakonskih otrok in ker je ob smrti Ivana Kr. od vseh štirih dedičev rajne M., udove pl. C., roj. C., živela samo še M., udova pl. P., roj. C., zahtevajo tožnice, dedinje imenovane M., udove pl. P., roj. C., da gre izključno njim vse volilo štirideset tisoč goldinarjev, obremenjeno z omenjeno fidejkomisarsko nadomestitvo. Namera oporočnice M., udove C., je bila vsekakor le-ta, in o tem ni nikakoršnjega spora, da brata Josip in Ivan Kr. nista smela razpolagati z volilom, podvrženim fidejkomisarski nadomestitvi, kajti to volilo so imeli od njiju dobiti zakonski njiju otroci, ako bi jih bila imela. Oporoke, kakor je izraženo na njenem koncu, ni spisala oporočnica, nego spisala jo je druga osoba, in ne ve se, da li je bil prava več pisavec te oporoke. Pred vsemi tremi svedoki, kateri so podpisali oporoko, izrekla je oporočnica, da je isto oporoko prebiralala in prebrala, pa jo je tudi podpisala vpričo njih. S tem pa še ni gotovo, da je ona pomislila na vse mogoče pravne posledice, ki bi mogle izvirati iz vsake pojedine oporočne določbe ter da je torej pojmila, kako daleč neki sega odredba o volilu, zapuščenem obadvema bratoma Josipu in Ivanu Kr. Potrebno je po tem takem, da se poslednja njena volja razloži in temu dosledno imajo sodniki dolžnost, da vestno razsojajo, katera zmisel se najbolj ujema z voljo oporočnice. Razlika starosti med imenovanimi dediči in med volilobjemnikoma Josipom in Ivanom Kr. je bila tako velika, da se je prav lahko zmatralo gotovim, da bi bili umrli vsaj ne-

kateri imenovanih dedičev pred obema volilobjemnikoma. To je za gotovo vedela tudi oporočnica. Ker je pa ona omenila gledé Josipa in Ivana Kr. v svoji oporoki raznih možnih slučajev, v katerih bi prešlo volilo na druge osebe, mora se sklepati, da bi bila izrecno izrazila v svoji oporoki, ako bi bila hotela vtisniti volilo na slučaj, da bi njeni dediči preživeli oba volilobjemnika. Ona pa nikakor ni omenila le-tega slučaja, da bi namreč njeni dediči umrli po imenovanih dveh volilobjemnikih in ker ni verjetno, da je dobro poznala določbo §-a 689. obč. drž. zak., na katero se sklicujejo tožnice, treba je zmatrati gotovim, da je njena namera bila, da prejdi volilo, ako ne bi ga dobili zakonski otroci obadveh volilobjemnikov, znova v njeno zapuščino, iz katere jo imajo dobiti vsi štirje njeni dediči v istem razmerji, kakor so oni pripomogli, da se je ono plačalo in kakor so imeli oni plačati slovom zadnje vrste, čl. II. v oporoki dedno pristojbino in vse druge stroške od istega volila. Nobenega razloga niso pa navedle tožnice, zakaj da je hotela podeliti oporočnica temu ali onemu svojih dedičev kako prednost pred drugimi in da je namerjala nakloniti z omenjenim volilom svojo blagohotnost le onim svojim dedičem, ki bi preživeli obadva volilobjemnika in da je mislila torej izključiti od volila vse one dediče, ki bi umrli bili pred njima. Po vsem tem je jasno, da tu ni govora o »volilu«, naklonjenem naslednikom dedičev rajne oporočnice, nego da gre tu samo za to, da se dá zapuščini nazaj ono volilo, katerega niso mogle dobiti one osebe, katerim je bilo naklonjeno. Da je prav tako razlaganje volje oporočnice pravično, razvidi se iz priznanja istih tožnic, slovom katerega bi poklicani bili v zadobitev vseh štirideset tisoč goldinarjev naslednici vseh štirih oporočinih dedičev, ako bi bil volilobjemnik Ivan Kr. preživel M., udovo P., roj. C., tožničino prednico, ne da bi zapustil bil zakonskih otrok. Pogledom na vse to treba je sklepati, da je primerno volji oporočnice, da tudi nasledniki umrlih njenih dedičev dobe uživanje omenjenega volila. Temu dosledno gre materi današnjih tožnic samo ena četrtnina tega volila, kar niso drugi vpravičenci nikdar zanikali in v tem zmislu izrekla se je tudi razsodba.

Vsled apelacije tožnic ugodilo je višje deželno sodišče Tržaško z odločbo z dne 13. avgusta 1895, šte. 3180 vsemu tožbenemu zahtevku, opiraje se na te-le razloge:

S poslednjo svojo voljo, s katero je M., udova pl. C. slovom čl. II. svoje oporoke obremenila obedve vsoti po dvajset tisoč

goldinarjev s fidejkomisarsko nadomestitvo, je nedvojbeno zaukazala fidejkomisarsko nadomestitev, kakor je bila vpravičena to storiti po določbah §-ov 652. in 689. obč. drž. zak. in po teh zakonitih določbah treba je urediti in ustanoviti, komu pripada dandanes omenjeno volilo v skupni vsoti štirideset tisoč goldinarjev. Obrazloževanje tožencev, da ni mislila oporočnica poklicati svojih dedičev, imenovanih v čl. 15. oporoke, namestnimi volilobjemniki v dosego vprašavnega volila, nima pravne podlage, ker v nedostatku zakonskih otrok volilobjemnika Ivana Kr., kateremu je bilo pripadlo po predumrem bratu Josipu Kr. že navedeno volilo, bi dobili isti dediči, ker ni bilo poklicanih drugih namestnikov, že jure proprio vso dedščino in ker je oporočnica poznavši predobro veliki razloček v starosti, ki je bil med volilobjemnikoma in med postavljenimi dediči, gotovo vedela, da vsi ti njeni dediči nikakor ne bi mogli doživeti uživanja istega volila. In zares, zoper tako domnevanje govori pred vsem točna in jasna določba oporoke, ki ne pripušča tolmačenja inacega od naravnega zmisla njenih besed. Vprašavno volilo ne sme se pa istovetiti z drugim imenjem, dedičem zapuščenim, ono je stvarjalo in stvarja še vedno za-se obstoječo reč, o kateri je oporočnica razpoložila posebnim načinom, ne da bi v fidejkomisarsko nadomestitev poklicala bila svojih dedičev. Bila pa je vsekakor vpravičena izkazati svojo blagohotnost temu ali onemu svojih naslednikov, zapustivši mu pojedine dele svojega imenja potom volila ali predvolila. Ne more se torej zmatrati vpravičena kaka druga namera oporočnice ni z ozirom na omenjeno razliko v starosti med volilobjemnikoma in med postavljenimi dediči, kajti ni je podlage, po kateri bi se dalo ustanoviti, kdo da umre pred drugim. Ker torej nikakor ni dokazano, da v navzočem slučaju ni stvarne fidejkomisarske nadomestitve, ker ni po zakonu izključeno, da ne bi se moglo namestiti dediča volilobjemniku v vsem volilu ali v delu istega volila, ker so bili poklicani vsi štirje dediči oporočnice M., udove C., da dobé na enake dele vprašavno volilo, kar se je tudi prigodilo, in ker je živela takrat, ko je volilo pripadlo v nasledovanje, samo sodedinja M., udova pl. P., roj. C., prednica današnjih tožnic, saj so bili popred umrli vsi trije drugi dediči, poklicani v pridobitev vprašavnega volila, pripadlo je vse to volilo preostali tej namestnej volilobjemnici M., udovi pl. P., roj. C., temeljem pravice do prirastka, določenega izrecno načinom po §-u 689. obč. drž. zak. in vsled tega

je tudi nepotrebno vse preiskavanje, da li je bila določila oporočnica, da bi njeni dediči umrli za volilojemnikoma, saj določuje že zakon, da priraste preostavši del volila sovolilojemnikom istim načinom, kakor priraste dedščina sodedičem. Oziraje se na vse to, ugodilo je višje sodišče vsemu tožbenemu zahtevku in premenivši razsodbo prve sodne instancije obsodilo je tožence po §ih 24. do 26. zak. z dne 16. maja 1874, šte. 69. drž. zak. v povračilo sodnih stroškov.

Vsled redne revizije je najvišje sodišče z odločbo z dne 15. januarija 1896, šte. 13.988 izpremenilo razsodbo višjega deželnega sodišča, znova uveljavilo razsodbo deželnega sodišča in obsodilo tožnice v povračilo vseh pravnih stroškov iz teh-le

razlogov:

Glasom čl. 11. svoje oporoke izrazila je oporočnica jasno voljo in o tem ni nobenega spora, da prejdi vsota štirideset tisoč goldinarjev, na jednake dele vsem štirim njenim dedičem, imenovanim v čl. 15. iste oporoke, ako bi umrla obadva volilojemnika Ivan in Josip Kr. brez zakonskih potomcev. Teh štirih dedičev lastninska pravica na omenjenih štirideset tisoč goldinarjev bila je torej omejena na to, da bi oni bili izgubili to pravico, ko bi brata Ivan in Josip Kr. bila zapustila zakonskih naslednikov. Pod takim uvetom ni možno govoriti o fidejkomisarski nadomestitvi namestnih dedičev kakor volilojemnikov in odnosnih zakonitih določeb ni možno uporabljati v navzočem slučaju. Iz tega izvira, da je vsota štirideset tisoč goldinarjev bila sestavni del dedščine in da so dediči nastopljenjem in prisojenjem iste pridobili tudi pravico na to vsoto in te pravice ni možno jemati njih naslednikom. Z ozirom na starost postavljenih dedičev in na ono obadveh volilojemnikov, bratov Kr., je pa izključiti, da je mislila oporočnica, da prežive vsi štirje njeni dediči oba volilojemnika in gotovim se ne more imeti, da ni pomislila na slučaje, da ob smrti poslednjega Kr. niso bili že umrli *a*) vsaj nekateri, ali *b*) vsi štirje njeni dediči. Ako ni razpolagala torej prav ničesar ni za prvi (*a*), ni za drugi (*b*) slučaj, treba je to naravno razkladati z določbo njene poslednje volje, katera se je navedla (čl. 11. oporoke); kajti take določbe kažejo se nepotrebni in prav za prav ni možno jih spraviti v soglasje z določbo poslednje njene volje, na podlagi katere bi pripadala vsota štirideset tisoč goldinarjev vsekakor (in ni možno pojmiti, zakaj le v slučaju

ad b) na enake dele vsem štirim dedičem in odnosno njih naslednikom brez nobene vtesnitve, ako bi prenehalo razmerje volila. Na podlagi teh razlogov in na podlagi onih, katere so navedli prvi sodniki, zmatralo je najvišje sodišče, da odgovarja rzsodba prve sodne instancije stanju stvari in zakonitim določbam in vsled tega jo je tudi znova uveljavilo obsodivši tožnice po §-ih 24. do 26. zak. z dne 16. maja 1874, čl. 69. drž. zak. v povračilo stroškov naraslih v 2. in 3. sodni instanciji. T.

Kazensko pravo.

Načelo §-a 157., odst. II., k. z. se ne sme razširiti tudi na § 411. k. z.

Vsled obtožbe državnega pravdnštva radi hudodelstva težke telesne poškodbe po §-u 157. k. z. bilo je z rzsodbo deželnega sodišča v Lj. z dne 7. februvarija 1896, šte. 2017 šest obtožencev spoznanih krivimi prestopka zoper telesno varnost po §-u 411. k. z. storjenega s tem, da so Jožeta M. povodom hudega ravnanja, započetega zoper le-tega, navlašč poškodovali s tem, da ga je A. pahnil in brcal z obuto nogo v nogo, da ga je B. vrigel v zid, da ga je C. zagnal na tla in brcal z nogo, da so ga topli D. s palico, E. s cokljo, F. pa z metlo po životu, prizadejali mu torej pri tepežu na telesu lahke poškodbe, katere so pustile vidne znake in nasledke za seboj.

Proti tej rzsodbi vložili so vsi obtoženci pritožbo ničnosti, in najvišje in kasacijsko sodišče je v nejavni seji z rzsodbo z dne 26. marca 1896, šte. 3320 navedeno rzsodbo sodečega sodišča, pustivši ostale izreke nedotaknjene, v zmislu §-a 5. zak. z dne 31. decembra 1877, šte. 3. drž. zak. ex 1878, v tej točki v polnem obsegu razveljavilo ter kazensko stvar v zopetno razpravo in rzsodbo pred pristojnim okrajnim sodiščem vrnilo iz nastopnih

razlogov:

Prvo sodišče obsodilo je pritožnike radi prestopka zoper telesno varnost po §-u 411. k. z., ker so s poškodovancem Jožetom M. navlašč grdo ravnali in ga pri tem telesno lahko poškodovali, in sicer uvažujé, da je zadobil Jože M. pri tepežu tudi več lahkih poškodb na telesu, in da so se ga vsi pritožniki pri tem v sovražnem namenu

lotili. Toda radi prestopka po §-u 411. k. z. se more le isti obsoditi, ki je drugemu prizadel sam natančno določeno lahko telesno poškodbo ali pa pri istej sodeloval, oziroma se je vdeležil na način, oznamenjen v §-u 5., oziroma §-u 239. k. z. in nikakor ni dopustno, v §-u 157., odst. II. k. z. postavljeno načelo razširiti tudi na določbo §-a 411. k. z. Da bi bila pa dejanja, ki se posameznim obtožencem štejejo v krivdo, v kakoršnikoli zvezi s poškodbami na nosu, trepalnicah in glavi, ki so opisane v izvedeniškem izvidu, pa ni niti v sodbinem izreku niti v razlogih dovolj dognano, radi česar je neobhodno potrebna nova glavna razprava pred okrajnim sodiščem, v to pristojnim.

R.

Iz upravne prakse.

Kdo je dolžan plačati stroške za razkuževalnega (desinfekcijskega) služabnika povodom epidemij?

Povodom epidemije „legar in koze“ v nekaterih občinah P. doline treba je bilo nastaviti desinfekcijskega služabnika, da se stroga izvršitev zdravstveno-policijskih ukazov osigura in daljno razširjanje epidemije zabrani. Stroške, ki so nastali vsled poslovanja nastavljenega služabnika, namreč plačo dotičnega, moral bi trpeti po mnenji c. kr. okrajnega zdravnika zdravstveni zastop, komur je pa vgovarjal načelnik zdravstvenega zastopa, ter zahteval, da se ti — mimogrede omenjeno — ne mali stroški porazdele na prizadete občine.

Okrajno glavarstvo A. je v tem sporu odločilo tako-le:

Po §-u 4. zdravstvenega zakona za Kranjsko z dne 24. aprila 1888, št. 12. dež. zak. je zastopu zdravstvenega okrožja zlasti naloženo, priskrbovati skupne zdravstvene potrebščine okrožja, v kolikor je za take potrebščine po določilih §-ov 3. in 4. zakona z dne 30. aprila 1870, št. 68. drž. zak. skrbeti občinam. Dalje je pa tudi dolžnost zdravstvenega okrožja, pospeševati splošno zdravstvene koristi, poročati o zdravstvenih stvareh oblastvu in predlagati, da se postavi potrebno zdravstveno osobje.

Ker spada po §-u 4. zakona z dne 30. aprila 1870, št. 68. drž. zak. v izročeno področje občine točka a): »izvršitev vseh krajevnih naprav, da se zabranijo nalezljive bolezni in njih razširjanje«,